

MINISTARSTVO PROSVETE, NAUKE I TEHNOLOŠKOG RAZVOJA
Nemanjina 22-26

Državni sekretar za nauku
Prof. dr Vladimir Popović

Pomoćnik ministra za nauku
Dr Marina Soković

Pomoćnik ministra za visoko obrazovanje
Doc. dr Bojan Tubić

ZAHTEV ZA UKIDANJE DISKRIMINATORNIH ODREDBI U TREĆEM POZIVU ZA MLADE ISTRAŽIVAČE

Povodom „Trećeg poziva za talentovane mlade istraživače – studente doktorskih akademskih studija za uključivanje u naučnoistraživački rad u akreditovanim naučnoistraživačkim organizacijama (u daljem tekstu NIO)“, objavljenog 6. novembra 2019. godine, Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti (Masa) traži preformulisanje dva uslova ovog poziva:

- 1. Da pravo podnošenja prijave imaju mladi istraživači koji imaju prvi put upisanu prvu godinu doktorskih akademskih studija za školsku 2019/2020;*
- 2. Da ima najviše 30 godina ili da je rođen 1989. godine ili ranije.*

Tako da pravo podnošenja prijave imaju mladi istraživači koji su redovni studenti doktorskih studija ili su odbranili doktorat u poslednjih maksimalno sedam godina, u skladu sa dobrim evropskim praksama. Kriterijumi za određivanje obima ovog pojma ne treba da uključuju starosnu dob, jer je to u suprotnosti sa antidiskriminatornim zakonima, nego stepen obrazovanja i razvoja akademske karijere. Skrećemo pažnju da u važećem Zakonu o nauci i istraživanjima nema prepreka da se termin „mladi istraživač“ definiše na ovakav nediskriminatoran način. Rangiranje kandidata bi onda trebalo da odražava postignuća ne samo na osnovu ocene sa studija, već i drugih relevantnih ishoda naučnoistraživačkog rada (objavljeni radovi, izlaganja na konferencijama, učešće na naučnim projektima).

OBRAŽLOŽENJE

I Kriterijum da pravo podnošenja prijave imaju mladi istraživači koji su prvi put upisali prvu godinu doktorskih akademskih studija za školsku 2019/2020. godinu

Ovako definisan nužan uslov konkursa ukida mogućnost konkurisanja ostalim mlađim istraživačima koji ispunjavaju uslove redovnosti studiranja, visoke prosečne ocene na doktorskim studija i drugih rezultata relevantnih za naučno-istraživački rad.

Masa snažno podržava svrhu ovog javnog poziva koji predviđa uključivanje mlađih i talentovanih studenata doktorskih akademskih studija u naučnoistraživački rad u akreditovanim NIO. Smatramo da je u interesu svih NIO da primljeni kandidati imaju što bolje kvalifikacije za kvalitetan naučno-istraživački rad. Stoga ukazujemo da se postavljenim kriterijumom ne može adekvatno utvrditi profesionalni doprinos budućih kandidata naučnoistraživačkom radu u Republici Srbiji, jer se u obzir uzimaju samo oni kandidati koji su u aktuelnoj školskoj 2019/2020. upisali doktorske akademske studije – dakle *samo nepuna dva meseca* nakon upisa na najvećem broju fakulteta u zemlji.

Ovim pozivom praktično se isključuju svi oni mlađi istraživači koji su objavljivali u relevantnim naučnim časopisima, izlagali radove na konferencijama u zemlji i inostranstvu ili na drugi način ostvarili zapažene i merljive doprinose akademskoj zajednici. Prosečna ocena na osnovnim i master studijama može biti relevantan, ali smatramo ne i dovoljan indikator za utvrđivanje kvaliteta i postignuća kandidata za naučnoistraživački rad.

Imajući u vidu da je za mnoge mlađe istraživače ovaj poziv praktično poslednja prilika da ostanu u zemlji i da se bave naučnoistraživačkim radom u okviru akreditovanih NIO u Srbiji, smatramo da Ministarstvo koje vodi računa o mlađim kadrovima mora da omogući fer i ravnopravnu konkurenciju, a ne da cele kohorte mlađih istraživača sistematski eliminiše iz mogućnosti pružanja doprinosa domaćoj nauci i akademskoj zajednici.

II Kriterijum – godine života kandidata, (najviše 30 godina ili 1989. godina kao najkasnija godina rođenja)

Imajući u vidu da je prethodno pomenutim kriterijumom koji propisuje da su kandidati prvi put upisali prvu godinu doktorskih studija u školskoj 2019/2020. godini propušteno uspostavljanje stvarnih i konkretnih indikatora profesionalnog kvaliteta mlađih istraživača u NIO, a da su drugim kriterijumom na koji ukazujemo ovim dopisom propisane godine života potencijalnih kandidata, koristimo priliku da Ministarstvu prosvete, nauke i tehnološkog razvoja ukažemo na relevantne antidiskriminacione propise u Republici Srbiji.

Članom 16. Zakona o zabrani diskriminacije („Sl. glasnik RS”, br. 22/2009) propisana je zabrana diskriminacije na radu odnosno narušavanje jednakih mogućnosti za zasnivanje radnog odnosa ili uživanje pod jednakim uslovima svih prava u oblasti rada. Sa druge strane, članom 23. stav 1 istog Zakona, propisana je zabrana diskriminacije na osnovu starosnog doba. Imajući u vidu da su kriterijumi Poziva postavljeni na takav način da ne postoji niti jedan objektivni i stvarni indikator profesionalnog kvaliteta budućih kandidata, smatramo da su uslovi Poziva diskriminatorni.

Na isti način govori i relevantna praksa Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, kao nadležnog državnog organa koji je ovlašćen da prima i razmatra pritužbe zbog povreda odredaba Zakona o zabrani diskriminacije. U tom smislu, koristimo priliku da ukažemo Ministarstvu na mišljenje Poverenika za zaštitu ravnopravnosti br. 07-00-403/2016-02 od 20.10.2016. godine, povodom slične pravne situacije.

Posebno ističemo da se ovakvim kriterijumom uskraćuje mogućnost zaposlenja i angažovanja talentovanim mlađim istraživačima koji su zbog porodičnih obaveza, zdravstvenih, materijalnih ili drugih razloga bili primorani da naprave pauzu tokom školovanja. Time se u odnosu na mlađe istraživače koji se nalaze u ovim životnim okolnostima, vrši posredna diskriminacija, posebno zabranjena Zakonom o zabrani diskriminacije. Na kraju, ističemo da se u ovom slučaju, u skladu sa članom 13. Zakona o zabrani diskriminacije, radi i o teškom obliku diskriminacije, imajući u vidu da ga vrši Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, kao organ javne vlasti.

Zbog svega navedenog, predlažemo Ministarstvu da hitno revidira navedeni Poziv na taj način što će ukinuti sporne diskriminatorne kriterijume. Istovremeno, predlažemo da Ministarstvo usvoji relevantne prakse iz programa Evropske unije, kao što je *Cost* program, namenjen umrežavanju najpre mlađih istraživača. Mlađi istraživači u Evropskom istraživačkom prostoru su po pravilu i studenti doktorskih studija i doktori nauka koji su relativno skoro odbranili tezu, te je termin „mladi“ i uklonjen iz dokumenata kao diskriminatoran, a zamenjen terminom „mlađi istraživači“ (*junior researchers*). Najveća evropska asocijacija Evropski savet za doktorante i mlađe istraživače upravo okuplja i one koji su doktori nauka u ranom periodu karijere.

Konačno, ističemo da Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti u potpunosti podržava Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja u nameri da već treću godinu za redom pruži priliku talentovanim mlađim istraživačima da svoje karijere nastave u akreditovanim NIO u zemlji. Međutim, upravo u cilju pronalaženja najboljih kandidata za uključivanje u naučnoistraživački rad i domaću akademsku zajednicu u celini, zahtevamo od Ministarstva da otvori prostor za poštenu konkurenciju i izbor najboljih kandidata zasnovan na naučnoistraživačkim rezultatima u skladu sa dobrim evropskim praksama.

U Beogradu, 8. novembra 2019. godine

Mreža akademske solidarnosti i angažovanosti
Kordinacioni odbor

Prof. dr Galjina Ognjanov
Prof. dr Đorđe Pavićević
Dr Gazela Pudar Draško
Prof. dr Dalibor Petrović

Prof. dr Dušan Pavlović
Prof. dr Janko Baljak
Dr Jelena Vasiljević
Dr Milutin Stepić
Doc. dr Oliver Tošković
Dr Vladan Čokić
Doc. dr Andrej Jeftić